

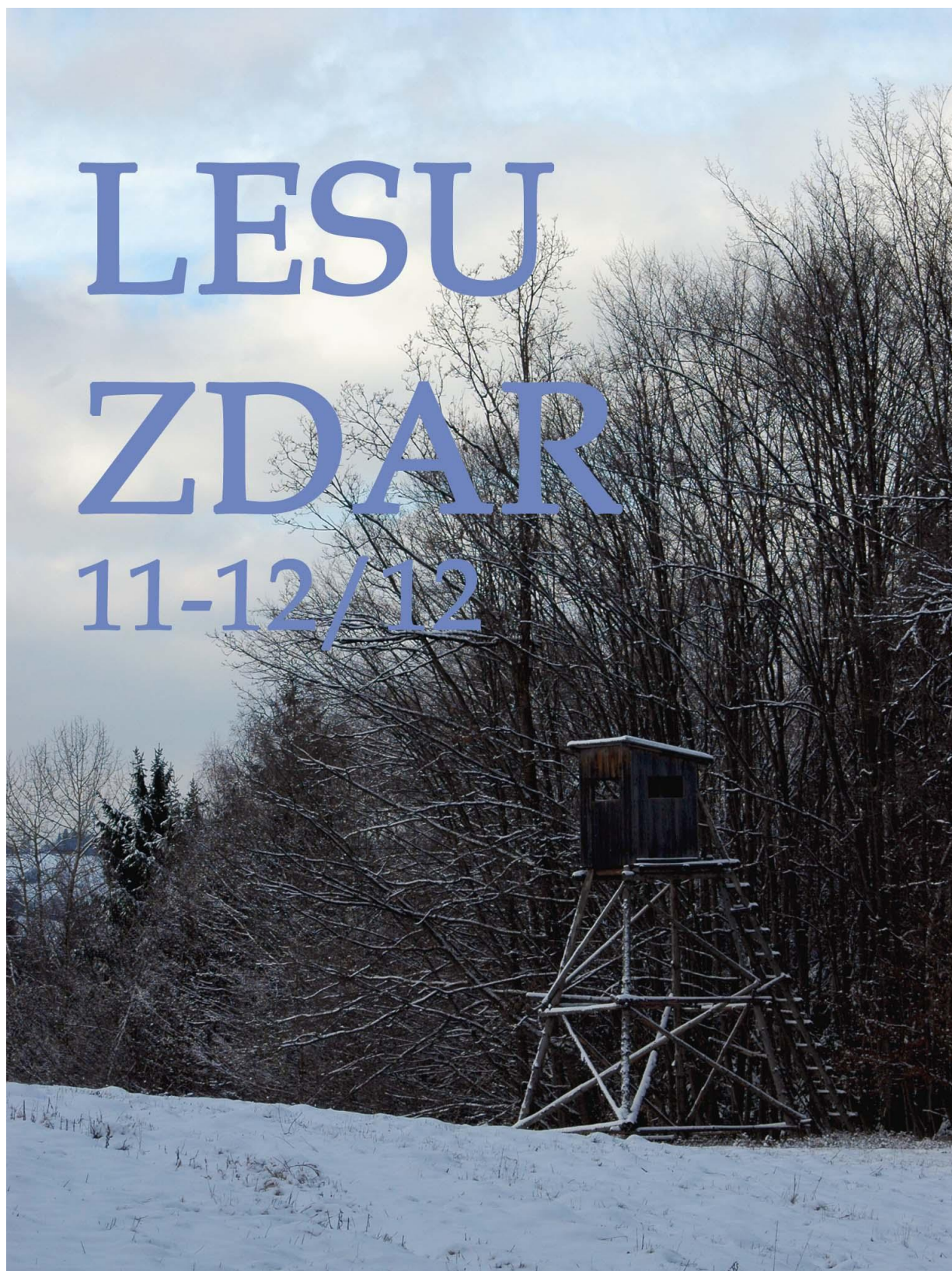


Foto-obálka: petr grepl

Krušnohorské plato - evropsky významná lokalita Lesní správy Kraslice

Jedná se o rozsáhlé území převážně lesních a luční komplexů a rašelinišť ve vrcholové části pohoří Krušné hory. Na lokalitě Krušnohorské pláto je předmětem ochrany řada typů přírodních stanovišť, zejména různé typy trávníků, podmáčené lesy a rašeliniště.



Vymezený přírodní komplex má dvě části, obě jsou protáhlé v rovnoběžkovém směru. Na Kraslicko zasahuje pouze západní část území. Severní hranici západní části tvoří až na výjimky státní hranice od Jeleního hřbetu nad Novými Hamry po Bublavské palouky. Jižní hranice přibližně odpovídá spojnici od Bublavských palouků k obci Přebuz a dále údolím Rolavy, kde lesy obhospodařuje LS Kraslice. Dále hranice

směřují k Slatinnému potoku a odtud zpět na Jelení hřbet. Plocha celé evropsky významné lokality činí 18 365,7 ha. Dominantním lučním biotopem jsou tzv. Horské trojštětové louky. Podhorské až horské smilkové trávníky bez zastoupení jalovce obecného (*Juniperus communis*) se uplatňují na mělkých a chudších půdách.

Horské trojštětové louky jsou chudá společenstva s dominancí psinečku obecného (*Agrostis capillaris*) a lipnice širolisté (*Poa chaixii*) a dalšími vlhkomilnými druhy např. rdesnem hadím kořenem (*Bistorta major*) a ostřicí obecnou (*Carex nigra*). Typický je hojný výskyt koprníku štětínolistého (*Meum athamanticum*) a mnoha dalších rostlin.

Podhorské a horské smilkové trávníky se vyskytují v narušených místech meandrů říčky Rolavy nebo zbořenístích bývalých budov. Pro jednotku je charakteristické, že na těchto plochách se vyskytují různé staré solitéry smrku ztepilého (*Picea abies*). Dále se zde setkáme se zastoupením smilky tuhé (*Nardus stricta*), svízelem hercynským (*Galium saxatile*), jestřábníkem chlupáčkem (*Hieracium polosella*, *H. lachenalii*), prhou arnikou (*Arnica montana*) a metličkou křivolakou (*Avenella flexuosa*).

Dále zde se nalézají Sekundární podhorská a horská vřesoviště bez jalovce obecného (*Juniperus communis*). Vřesoviště se nachází na lokalitách roztroušených zejména na antropogenních půdách bývalých dolovišť, sepjů nebo hraničních průseků. Nejvýznamnějším segmentem je areál zaniklého cínového dolu mezi Rolavou a Jelením. Jsou zde přítomny další smilkové trávníky a hojnější je zde i třtina chloupkatá (*Calamagrostis villosa*).

Velkou většinu lesů lokality lze zahrnout do biotopu Podmáčené smrčiny, které v nejvyšších polohách a na skeletových stanovištích přecházejí do biotopu Horské třtinové smrčiny. Najdeme je například na Kraslickém Špičáku a na plochých vrcholcích Přebuzi, kde ve stromovém patře dominuje smrk ztepilý (*Picea abies*) a v bylinném patře je hojně zastoupena ostřice obecná (*Carex nigra*), suchopýr pochvatý (*Eriophorum vaginatum*), psineček psí (*Agrostis canina*), dále se vyskytuje třtina chloupkatá (*Calamagrostis villosa*), přeslička lesní (*Equisetum sylvaticum*), viola bahenní (*Viola palustris*)

a sedmikvítek evropský (*Trientalis europaea*). V mechovém patře dominují rašeliníky (*Sphagnum spp.*) a ploník obecný (*Polytrichum commune*).

Vzhledem ke struktuře, hodnotě a funkci těchto biotopů je záměrem lesníků podpora speciálních činností. V lesních ekosystémech zejména podmáčených smrčín je nutné zvýšit vertikální členitost porostů 3-4. patra ze současných 1-2. Na lokalitách rašelinných smrčín je naopak žádoucí udržovat přirozené řídké stromové patro. Předností by mělo být využití přirozené obnovy lesa. Dále bude nutné snižovat konzumační tlak vysoké zvěře a s těmito kroky postupně napravovat i vodní režim na nejcennějších mikrolokalitách.

Jak se sem dostat?

Do obcí Nové Hamry, Pernink, Horní Blatná a Potůčky vede železnice z Karlových Varů. Do obcí Přebuz a Stříbrná jezdí pravidelně autobus z Kraslic, do ostatních obcí po obvodu lokality jezdí autobusové linky z Karlových Varů a Ostrova. Napříč celým územím vede Krušnohorská lyžařská magistrála, řada stezek pro pěší i pro cyklisty.

Svatohubertská mše v Neratově

V sobotu 3. listopadu se v orlickohorské obci Neratov konala tradiční Svatohubertská mše, kterou již čtvrtým rokem pořádala Lesní správa Rychnov nad Kněžnou ve spolupráci se Sdružením Neratov.



Letošní ročník byl o to výjimečnější, že mše připadla přímo na svátek Huberta, který je 3. listopadu. Nezapomenutelnou atmosféru vytvořilo prostředí krásného kostela Nanebevzetí Panny Marie v Neratově, ve kterém se neubráníte pocitu, že jste pod širým nebem díky netradičnímu, prosklenému hřebeni střechy.

Návštěvníci měli možnost prožít Svatohubetskou trubenou mši B dur od JUDr. Petra Vacka

a Josefa Selementa v podání trubačského souboru MARKAZÍNI a rychnovských pěveckých sborů CARMÍNA a CARMÍNA ALTA, kterou sloužil Mons. Josef Suchár. Při zaznění prvních tónů vstoupila do kostela „Hubertova družina“ v čele s uloveným jelenem, za kterým následovali psovodi se psy a sokolníci s dravci. Na začátku bohoslužby přečetl lesní správce Ing. Jiří Mička příběh o svatém Hubertovi a poté následoval nejsilnější moment celé mše, kterým byl okamžik, kdy byly předčítány jména zesnulých lesníků, kteří zasvětili svůj život lesům Orlických hor.

Po skončení samotné mše následovalo vystoupení trubačů, kteří svou ukázkou skladeb a signálů od Prof. A Dyka seznámili posluchače s průběhem tradičního českého honu.

Ohlasy na celou akci byly bez výjimky velmi kladné a tak nezbyvá, než poděkovat všem zainteresovaným a těšit se na 5. ročník.

Aby nás návštěva lesa stále těšila, je třeba dodržet pravidla

Chodíte rádi na houby? Osobně přiznávám, že mě už to potěšení z toulání se po lese spojené se sběrem hub i jiných lesních plodů láká čím dál méně. Důvodem změny „chuti“ spojené s procházkami po lesích je slalomová dráha vytvořená z různých odpadků, kterou se člověk musí proplétat v porostech i na lesních cestách.



Jak může někoho těšit, že najde krásný hříbek, výstavní bedlu nebo křemenáče, když vedle něho v mechu leží plastová láhev od piva, minerálky nebo odhozená krabička od cigaret? Návštěvníci lesa za sebou bohužel nechávají nevzhledné cestičky z odpadků počínaje ztraceným papírovým kapesníčkem, konče odhozenými obaly od potravin. Nadšeného návštěvníka lesa nemůže těšit, když se například vydá s konvičkou

na maliny na místa, kam léta chodíval, že v okamžiku příchodu uvidí místo očekávaného malinového ráje nejprve nově vytvořené vrakoviště použitých autodílů, k nimž další vynalézavý návštěvník přidal rozbitý televizor a stolní počítač.

Rozhodnete se, že utečete? Hlouběji do lesa z kopce a do kopce, znovu z kopce a do kopce, přes malou strž a přes potůček - nakonec zůstanete s otevřenými ústy opět stát. Uprostřed lesa na vás zívají dva stopadesátilitrové mrazicí boxy a o něco dále leží zase velký pytel nacpaný povrch prázdnými „petkami“. Jak a kdo to sem vůbec dovezl - zůstává rozum stát.

Dohledat původce tzv. černých skládek je téměř nemožné a likvidace je na vlastníkovu pozemku. V době, kdy v obchodech kontrolujeme každé „éčko“, hledáme na obalech označení, zda potraviny nebyly vyrobeny z geneticky modifikovaných surovin, vybíráme si bio-potraviny, abychom živili sebe i rodinné příslušníky zdravými a čerstvými výrobky jsme k vlastnímu životnímu prostředí takto bezohlední? Sít' sběrných dvorů, kam můžeme veškerý odpad ukládat bezplatně, se neustále rozrůstá.

Nemenším zážitkem pro návštěvníka lesa je projít se okraji lesa kolem vesnic a měst, kde les přímo sousedí se zástavbou. Vedle venkovního posezení s ohništěm narazíme i na terénní úpravy, skládky dřeva i jiného materiálu, vysazené ovocné stromy a různé kůlny. Ve své podstatě je to neoprávněný zábor pozemku určeného plnění funkcí lesa a jako takový musí být odstraněn.

Všichni víme, že se v lese má dodržovat ticho a klid, což nás učili už jako prvňáčky paní učitelky v základní škole. V lese se však nesmí dělat ještě spoustu věcí... řečeno slovy zákona č. 289/1995 Sb., O lesích... Zákaz některých činností v lese § 20.

Zabránit vzniku černých skládek a neoprávněných záborů lesa se snaží Lesy ČR ve spolupráci s obcemi, osvětou veřejnosti, a to jak prostřednictvím sdělovacích prostředků, tak environmentální výchovou. Také v rámci lesní pedagogiky seznamují naši zaměstnanci děti, mládež i dospělé s tím, co do lesa patří a co ne.

Lidé, takto se přece v lese nechováme!

Ing. Dagmar Šujanová,

revírník LS Náměšť nad Oslavou

Jedlové lesy u Devíti křížů

Mnozí návštěvníci lesa, kteří při svých toulkách přírodou v okolí Velké Bíteše a Devíti křížů potkávají v lesních porostech statné stromy s šedou kůrou, nevědí, že se jedná o jedle bělokoré. Chtěl bych tuto dřevinu stručně představit, neboť si ji lidé pletou se smrkem. Ti, kteří se dostanou z velkých měst do přírody pouze občas, ani nevědí, jak tento strom u nás v přírodě roste.



Jedle bělokorá (*Abies alba*) je naše původní dřevina. Jedná se o vysoký, statně vyhlížející jehličnatý strom s válcovitým rovným kmenem, koruna je v mládí kuželovitá, později válcovitá na vrcholu zploštělá a vytváří tzv. „čapí hnízdo“. Kůra je hladká, většinou světle šedá, ve stáří potom rozpukaná a tmavne. Jehlice jsou 2-3cm dlouhé, na svrchní straně lesklé, temně zelené a na rubu s typickými dvěma proužky. Jehlice po

rozemnutí mezi prsty krásně a intenzivně voní po citrónu. Zajímavé jsou jedlové šišky. V koruně stromu stojí vzpřímeně (na rozdíl od smrku), dozrávají během září a zvláštností je, že se rozpadají již na stromech a proto všechny šišky, které můžeme při návštěvě lesa najít na zemi, jsou z různých jehličnatých dřevin, ale nikdy z jedle. Jedle má silný kulový kořen a parohovitě větvené postranní kořeny. Proto je také dobře zakotvena v půdě a téměř u ní nedochází k vývrátům. Dřevo má jedle měkké, středně lehké, elastické a pevné. Málo sesychá, má dobrou rozměrovou a tvarovou stálost. Ve vodě je vysoce odolné a používá se k vodním stavbám (čluny, piloty, jezy, atd.), dále jako stavební dříví k výrobě šindelů, sudů apod. Jedná se o dlouhověkou dřevinu, ve vhodných podmínkách se dožívá až 500 let a může dorůst výšky až 60 metrů.

V posledních 200 letech jedle bohužel pomalu ustupuje z naší přírody, což je spojováno především s činností člověka a jeho hospodařením v lesích. Má také malou odolnost vůči stanovištním změnám, znečištění ovzduší, celkovému oteplování a vysušování krajiny. Mladé jedličky jsou velmi citlivé k pozdním mrazům na konci jara. Trpí také okusem, loupáním a vytloukáním spárkatou zvěří.

I přes tyto okolnosti se lesníci snaží jedli bělokorou vracet do naší přírody a usilují o její vyšší zastoupení v lesních porostech, kde velice prospěšně působí jako dřevina meliorační a zpevňující. V některých případech si příroda dokáže pomoci sama – například v lesních porostech v bezprostřední blízkosti dálnice D1 u Devíti křížů tyto stromy dlouhá léta živořily a mnohé následně odumřely. Někteří zdatní jedinci však náporu exhalací z výfukových plynů začali zdárně odolávat, přizpůsobili se, přirůstají a přirozeně se zmlazují.

Právě v nejbližším okolí motelu Devět křížů se nacházejí přímo „kožichy“ přirozeného jedlového zmlazení - základu odolného a původního lesa.

Jan Gloser,

revírník, Revír Košíkov, LS Náměšť nad Oslavou

Den stromů v Lužánkách

V pátek 5.10.2012 proběhl v parku v brněnských Lužánkách Den stromů. Hlavními organizátory akce byla Nadace Partnerství a CVČ Lužánky, mezi dalšími spolupořadateli byli také Lesy České republiky, s. p., a také mnoho volnočasových a ekologických center pro děti a mládež z města Brna.



Děti rozdělené do skupinek měly za úkol oběhnout 12 stanovišť, kde si procvičily znalost lesních dřevin, jejich listů, plodů, drobných lesních živočichů a také si mohli vyšplhat a pohoupat se v korunách stromů. Na stanovišti LČR, s.p., kde byli zástupci organizačních jednotek z Krajského ředitelství Brno a Správy toků – oblast povodí Dyje, byla připravena sbírka plodů lesních dřevin a šišek. Zájemci si mohli

vyzkoušet poznávání plodů pohmatem rukou v látkovém pytlíku, všichni si zopakovali poznávání základních dřevin rostoucích v České republice podle kůry, listů a plodů.

Mezi zúčastněnými byly děti z blízkých základních a středních škol a v odpoledních hodinách přišly také zvědavé děti se svými rodiči nebo babičkami a dědečky. Den stromů v Lužánkách navštívilo v pěkném podzimním počasí přibližně 500 dětí.

Setkání českých a německých lesníků z příhraničních oblastí Krušných hor

Dne 26. 9. 2012 se v okolí saského Marienbergu uskutečnilo již tradiční setkání českých a německých



lesníků z pohraničních oblastí Krušných hor. Po krátkém, ale velmi vřelém uvítání na horské chatě Schwartenbergbaude u městečka Seiffen následovalo seznámení s programem. Poté jsme se odebrali na vyhlídkovou plošinu u chaty, která skýtala možnost panoramatického výhledu na Krušné hory, okolní lesy i nedalekou přehradu Rauschenbach. Pak již následovala samotná exkurze na území saských lesů v revírech Rauschenbach a Rechenberg.

Prvním bodem naší exkurze byla revitalizace rašeliniště systémem přehrážek a příkopů. Na rašeliništi se nachází porosty břízy vzniklé sítí v době imisní kalamity. V nich byly mechanizovaně vykáceny pruhy o šířce 10 – 15 m a v nich pak pásovými bagry vytvořen z rašeliny systém přehrážek ze stávajících odvodňovacích příkopů. Revitalizace rašeliniště má význam nejen z hlediska ochrany přírody, ale také význam vodohospodářský – díky zadržování vody v krajině a jako významná ochrana před povodněmi.

Další zastávkou byla ukázka řešení přeměny porostů smrku pichlavého, který byl v Krušných horách v době imisní kalamity vysazován jako náhradní dřevina za odumřelé porosty. Porosty smrku pichlavého dle slov saských kolegů splnily svůj účel a je potřeba je postupně přeměňovat na porosty cílové. Smrk pichlavý je mechanizovaně v pruzích vykácen a tyto pruhy jsou následně zalesňovány smrkem s podílem buku, vytěžený materiál je využíván k energetickým účelům.

Na následujícím stanovišti nás místní revírnice seznámila s obhospodařováním a postupnou obnovou původních bukových porostů, sloužících dnes jako genová základna buku. Pomocí „hry“ se světlem se snaží o výškovou diferenciaci porostu.

Na předposlední zastávce jsme byli seznámeni s projektem přeshraniční spolupráce Saských státních lesů a Lesů České republiky, s. p, KŘ Teplice.

Společnými silami se zde snaží obnovit část Flájského plavebního kanálu (na německé straně používán název Nový plavební kanál), který ústí do Freibergské Muldy (Moldavy). Pomocí bývalého plavebního kanálu se v minulosti dopravovalo dříví z pralesa ve Flájské kotlině do Freibergu, kde se pak spalovalo na dřevěné uhlí. Později voda protékající kanálem sloužila pro pohánění turbín strojů v továrně na lepenku v Českém Jiřetíně.



Na závěr jsme se zastavili na menším rašeliništi, kde v roce 2007 probíhala revitalizace plochy pomocí systému přehrážek a příkopů. V tomto případě však celá akce proběhla zcela bez mechanizace pouze lidskými silami a přehrážky jsou zde dřevěné.

Zakončení exkurze proběhlo v příjemném prostředí penzionu Fischerbaude Holzhau. Měli jsme možnost vyslechnout si zhodnocení lesnického hospodaření u Saských státních lesů, porovnat jej s hospodařením na naší straně a dostalo se i na diskusi o současných tématech, jako například možnost další přeshraniční spolupráce na různých projektech, ale také o problémech, které trápí obě strany Krušných hor stejně – spojení zimních sportů a klidových zón tetřívka obecného, porušování zákazu vjezdu do lesů aj. Celá exkurze byla našimi saskými kolegy velice precizně připravena a zorganizována a my se díky tomu mohli dozvědět další nové informace a řešení, ale také poznat zajímavá místa.

*Ing. Barbora Vopalecká
LS Toužim*

O lesy na pomezí Čech, Bavorska a Saska pečuje Lesní správa Františkovy Lázně

O státní lesy v nejzápadnější části České republiky pečuje Lesní správa Františkovy Lázně. Lesní porosty o výměře téměř 17 100 ha jsou rozděleny do 11 revírů. Ve správě má tato organizační jednotka Lesů ČR celkem 17 830 ha pozemků určených k plnění funkcí lesa.



Ročně se zde těží 126 200 m³ dřeva a výchova mladých lesních porostů se provádí každoročně na úctyhodné výměře 387,602 ha. Nové lesní porosty jsou každoročně zakládány na ploše 135 ha, z toho 100 ha je zalesněno ručně pomocí sazenic lesních dřevin a na výměře zhruba 35 ha pomáhá lesníkům příroda přirozenou obnovou lesa prostřednictvím semen z mateřského porostu.

Představujeme revír Nebesa

Pro obrázek o práci revírníka, který spravuje část lesů františkolázeňské lesní správy, tentokrát zajdeme na revír s romantickým názvem - Nebesa. Rozkládá se v jihovýchodní části ašského výběžku a hranice revíru vedou po státní hranici s Německem a silnici Hazlov - Vojtanov, Hazlov - Aš a Aš - Vernéřov.

Revírník připravuje a řídí lesnické činnosti na celé výměře revíru. Ta činí 1 531 ha lesních pozemků, na kterých se během platnosti desetiletého lesního hospodářského plánu vytěží 70 000 m³ dřeva, výchovné zásahy v mladých lesních porostech do 40 let věku proběhnou na 293 ha. Na revíru je během deseti let plánováno zalesnění 125 ha holin po provedených těžbách dříví. V loňském roce byl tento revír postižen kalamitou – těžký sníh a námraza postihly především mladé porosty. Za pomoci moderních těžebních strojů – harvesterů byly následně zpracovány zlomy a vývraty v objemu 16 535 m³ dříví. Po provedených těžbách dřeva bylo zalesněno téměř 13 ha pasek.

Velká pozornost byla věnována ochraně lesních porostů proti zvěři a byly provedeny nátěry stromků repelentními přípravky na ploše 16 ha a postaveno 8,7 km oplocení. Les je nutno chránit i proti hmyzím škůdcům. K tomu sloužilo 30 feromonových lapačů a 102 lapáků – pokácených stromů sloužících k odchytu lýkožrouta smrkového. Letos byla hlavní činnost zaměřena právě na ochranu proti kůrovci. Díky oslabení porostů předchozí kalamitou se dá předpokládat zvýšená aktivita těchto škůdců. Té bude čelit 50 ks lapačů a 95 ks lapáků. Při zalesňování byly použity sazenice smrku, jedle, listnáče byly zastoupeny dubem, bukem, javorem lípou a olší.

Jeřáb sladkoplodý na Jesenicku

Za účelem obnovení tradice pěstování jeřábu sladkoplodého (*Sorbus aucuparia*, var. *moravica*) na Jesenicku bylo založeno Občanské sdružení Eberesche. Zakladatelka sdružení a současně iniciátorka projektu „Návrat jedlého jeřábu na Jesenicko“ Bohumila Tinzová k názvu sdružení dodává, že je odvozen od původního lidového názvu sladkých jeřabin na Jesenicku. Cílem sdružení je rehabilitace původního druhu, se snahou o jeho opětovné rozšíření do krajiny, sadů, alejí kolem cest a zahrad.



Někdy kolem roku 1805 byl na liechtenštejnském panství Ostružná vyšlechtěn tento ovocný strom. Jeho předností je, že plodí v chladných horských oblastech. Plody jsou chutným ovocem s vysokým obsahem vitamínu „C“. Je možné z něj vyrábět mnoho výrobků, ať již marmelády, zavařeniny, mošty, sirupy a také likéry.

Neméně důležitá úloha rovněž spočívá v rozšíření potravní nabídky mnoha ptačím

druhům včetně lovné zvěře.

Odborným garantem projektu je Občanské sdružení Vitaregio, které se podílí na roubování nových sazenic. Finančně projekt podpořily Lesy ČR, s. p., a Olomoucký kraj.

Vlastní výsadba vypěstovaných roubovanců se za vydatné pomoci Obce Ostružná uskutečnila dne 27. října 2012 v Obci Ostružná. Zhruba šedesát dobrovolníků z řad členů sdružení, lesníků, ochranářů, pracovníků státní správy, ekologů a mnoha jiných přátel přírody vysadilo za silného mrazivého větru doprovázeného sněžením prvních padesát stromků, vytvářejících první alej jeřábu sladkoplodého podél silnice spojující Petříkov s Ostružnou.

Touto akcí však projekt nekončí, k výsadbě dalších alejí se již hlásí obce, které mají zájem se do projektu zapojit.

Ing. Jaromír Latner, CSc.

Tipy na výlet LS Františkovy Lázně



Na území spravovaném lesní správou Františkovy Lázně se nachází bezpočet míst, která stojí za návštěvu. Tentokrát Vás zveme na tři z nich.

Přírodní památka „Goethova skalka“

Nápadné bílé křemenné skalní útvary se rozkládají na ploše 2,57 ha na kopci Goethův

vrch (670 m n. m.), ležícím jihozápadně od obce Výhledy nedaleko Hazlova. Výrazně vystupují nad okolní krajinu a dosahují výše 15 až 20 m. Toto místo prý bylo oblíbenou vyhlídkou německého filozofa a básníka J. W. von Goethe, jehož návštěvy připomíná pamětní deska na pomníku u silnice na Aš.

Přírodní památka „U Cihelny,,

Geologické naleziště najdete asi 1 km severně od Hazlova na území přírodního parku Halštrov. Mezi jinými zde lze nalézt unikátní odrůdy minerálu vesuvianu, kterou v roce 1822 hrabě Kašpar Štenberk nazval podle Warnerova mineralogického systému egeranem.

Pramen Elsteru (Bílého Halštrova)

Tato význačná turistická lokalita s upraveným prameništěm řeky Elster se nachází nad obcí Výhledy. Lesy ČR zde pro návštěvníky postavily v rámci Programu 2020 odpočinkový přístřešek a povalový chodník. U pramenu řeky je instalována skříňka, kde je uložena kniha návštěv. Záznamy v ní svědčí o velké oblíbenosti tohoto místa a intenzitě návštěv.

Jak se vypořádáme s následky velkého požáru lesa na lokalitě Moravská Sahara u Bzence

Ve čtvrtek 24. května 2012 byl jednu minutu před 16 hodinou na tísňovou linku hasičů nahlášen požár lesa u Bzence. Bohužel se z původně ohlášené hořící paseky vlivem velmi suchého písčitého terénu Moravské Sahary a silnému, neustále se točícímu větru, stal nakonec největší lesní požár v České republice za posledních 15 let.



Oheň zasáhl téměř 165 ha lesních porostů. Při boji s tímto živlem byla prověřena připravenost 1500 zasahujících hasičů a veškeré nasazené techniky. Ničivé plameny se podařilo dostat pod kontrolu teprve v pátek 25. května ve 20:45 hodin a likvidaci rozsáhlého požáru hasiči ukončili téměř po sedmi dnech - ve středu 30. května. Škoda způsobená požárem na lesních porostech byla stanovena na 27 milionů korun a celkové

náklady na zásah hasičů dosáhly 9 – 10 milionů korun. Příčina požáru není doposud známa, ale hasiči byl označen jako pravděpodobný počátek požáru odhozený cigaretový nedopalek.

Po skončení všech záchranných prací a předání požářiště lesníkům, bylo prvořadým úkolem zajištění bezpečnosti návštěvníků lesa a následná příprava jeho obnovy ve formě vytěžení ohněm poškozených stromů. Bezprostředně po požáru se předpokládalo, že na 90 % porostu zasaženého požárem stromy nepřežijí. Toto se již po krátké době skutečně potvrdilo. Stromy, které při požáru neshořely, byly natolik poškozeny ohněm šířícím se kořeny stromů, že následně samy odumřely.

Borové porosty v této oblasti, o jejichž založení se v 19. století zasloužil Jan Bedřich Bechtel, byly významné z hlediska schopnosti zadržovat pohyb písku. Aby bylo možné obnovit plochy po požáru v zákonné lhůtě a aby porosty opět vykonávaly půdoochrannou funkci, začaly práce s odstraněním odumřelých porostů již v letošním roce. Na ploše po požáru bylo na požadavek ochrany přírody vymezeno bezzásahové území. Plocha o velikosti pět a půl hektaru lesa, nacházející se na hranici mezi zcela zničeným a částečně poškozeným porostem, bude sloužit pro účely studia přirozeného vývoje obnovy porostů zasažených požárem. Na výměře necelých 18 ha, v mladých zcela zničených porostech ohněm, bylo využito celoplošné likvidace odumřelých dřevin. Na zbývajících ploše, v porostech vyšších věkových stupňů, byla těžba dříví zajištěna s použitím harvesterové technologie. Požářiště bylo vyznačeno pracovníky lesů zřetelnou hranicí v porostech s podmínkou ponechání vitálních jedinců. Celkem bylo do současné doby na požářišti vytěženo 24 tisíc m³ dříví, z čehož téměř 100 % objemu tvořila borovice lesní. Uvedené množství odpovídá trojnásobku ročního etátu těženého na revíru Bzenec a pro místní lesníky byly veškeré práce související s těžbou dříví, následným úklidem klestu a dočišťováním ploch po těžbě v letošním roce pouze kapkou v moři v porovnání s úkoly souvisejícími s následnou obnovou poničených porostů.



*Odumírání stromů v porostech zasaženým požárem,
Foto Ing. Bohumil Pipal*



*Aktuální stav po těžbě,
Foto Ing. Tomáš Karas*

Stanoviště na písčitých půdách se vyznačují nepříznivými abiotickými a biotickými faktory. Mezi abiotické činitele můžeme zařadit vysokou propustnost půdy pro vodu a vzduch, nízkou vodní kapacitu, nedostatek organické hmoty, nízký obsah minerálních živin a mnoho dalších. Jako o biotických faktorech uvažujeme s vlivem buřeně, častými škodami chroustem a fyziologickým poškozením dřevin. Cílem přípravy půdy je proto především zlepšení vlastností půdy a potlačení úporné buřeně.

Na jaře 2013 proběhne pruhová příprava půdy oddrnovacím pluhem na necelých 108 ha plochy určené k zalesnění. Specifické podmínky písčitých lokalit omezují výběr dřevin vhodných k zalesnění pouze na druhy snášející vysoké teploty a sucho. Jako hlavní hospodářská dřevina v podmínkách Moravské Sahary bude využita borovice lesní (*Pinus sylvestris*) a na lokality s příznivějšími podmínkami bude přimíšen dub zimní (*Quercus Petraea*), lípa malolistá (*Tilia cordata*), bříza bradavičnatá (*Betula pendula*), buk lesní (*Fagus sylvatica*) a habr obecný (*Carpinus betulus*).

Při výsadbě v následujících dvou letech bude k prvnímu zalesnění použito 832 tisíc kusů sazenic, z čehož listnaté dřeviny budou zastupovat přes 9 % obnovované plochy. Účelným vysázením listnatých dřevin bude do budoucna docíleno rozčlenění porostů a vytvoření protipožárních prvků.

Ing. Marie Mařáková, LS Strážnice

(Úvodní foto: Ing. Tomáš Karas - Porosty zasažené požárem)

Svatohubertská mše pod patronací LS Znojmo

Dne 3. 11. 2012 se konala pod záštitou LČR, s. p., LS Znojmo Svatohubertská mše sloužená za živé i zesnulé lesníky a myslivce v kapli Maria Schütz u Vranovského zámku. Události se zúčastnilo něco přes 100 návštěvníků.



Ke vzniku akce

Prvotní impuls vzešel od revírníka a velkého místního patriota pana Oldřicha Brože. Cílem bylo oživit odkaz předků, jež nám zanechali v podobě zdejší komponované krajiny s množstvím drobných staveb. Vzhledem ke svému poslání lesníka a myslivce zvolil formu mše ke cti Sv. Huberta. Tento nápad se setkal

s pozitivní odezvou u spoluorganizátorů akce, jimiž jsou Městys Vranov n. D., Fatym Vranov n. D. a Myslivecké sdružení Vranov.

Něco z historie

První významnější úpravy zdejší krajiny lze zařadit do doby konce 18. století. Souvisí s působením hraběcího rodu Althanů, jimž vděčíme za vznik této kaple - původně antického chrámku. Po roce 1846 nechala tehdejší majitelka Helena hraběnka Mnisková kapli zasvětit Panně Marii Ochranielce. Postupně přechází krajinotvorná iniciativa na místní Okrašlovací spolek tvořený významnými vranovskými osobnostmi. Poslední opravy kaple proběhly v režii Městyse Vranova nad Dyjí. Do dnešních dnů je kaple využívána pouze sporadicky místní farností.

Strašidlení v areálu Hájemství

O strašidelné sobotě 20. října 2012 proběhlo již podruhé soutěžní odpoledne se strašidly z Lesa Království. Prostory starého lesního statku spravovaného Lesní správou Dvůr Králové se pod rukama nadšené party mladých obětavců vedených manžely Blažíkovými zaplnily krásnými strašidly: živými, neživými, malými, obrovitými, stojícími i různě se pohybujícími.

Strašidla u vchodu vítala návštěvníky „dobrotami“, nad kterými zprvu naskakovala husí kůže, ale jen co ochutnali, už se mnozí ptali po receptu. No nechtěli byste si taky upéct krvavou bábovku nebo strašipalačinky?



Staré hospodářské budovy ožily výrobou strašidýlek z přírodních materiálů, dekorativních dýní, či zdobení podzimních klobouků. Ke zhlédnutí byla nápaditá a legrační galerie strašidel a obrázků vytvořených dětmi z místní MŠ a ZŠ.

Letošní novinkou byla strašiškola umístěná ve sklepení statku se speciálním strašiřádem. Na začátku každé dítě dostalo Strašňovskou knížku, kam se mu zapisovaly známky za výkony v předmětech: strašení, míchání lektvarů, plnění strašidovedností, za hru strašigolfu, absolvování strašidráhy a porážení strašikuželek. Nejlepší známkou byla šestka!

Zatím co děti nadšeně plnily úkoly ředitelky strašiškoly slečny Květy Rampušákové a jejího sboru, mohli si rodiče chvíli oddechnout v hospodě „U spálené sovy“. Místním strašidobrotám se nedalo odolat a tak hrozilo, že se strašinabídka brzy ztenčí. Okolí statku přiblížila tradiční jízda ve voze taženém koněm, kterého děti s radostí krmily tvrdým chlebem.

Atmosféru krásného podzimního odpoledne završilo divadelní představení Chotěvického souboru „Ochoz“. Ten sehrál pro naplněné hlediště humornou hru o králi zvířat, kterým se stala moucha. Diváci byli nadšení a plní dojmů z nevšedního uměleckého zážitku.



Nadešel podvečer, začala padat mlha a nadešel čas cesty do strašidelného lesa. V altánu zaplál Oheň, u kterého se čekalo na start. Čekání se krátilo zpíváním a opékáním jablek. Na strašicestě čekal Houbovníček, ten ukazoval, jaké houby jsou jedlé. Ekostrašidlo učilo jak zacházet s odpadky. Neplecha zkoušel hmat na věcech, které dal do pytle. Stromovníček dával povědomí o stromech a za odměnu účastníci dostali zlatý žalud, kterým u Vodoucha prokázali průchod celou strašistezkou.

Malí se drží mámy a táty za ruku, statečnější vchází sami do staré vodárenské věže za Vodouchem pro poklad. Stará truhla byla plná měkoučkých plyšáků. Rozzářené dětské oči byly nejlepší odměnou pro pořadatele strašidlení.

Dlouho do noci se sdělovaly zážitky, strašidla si mohla konečně odpočinout a s radostným úsměvem si říct: „Povedlo se!“

Děkujeme všem, kteří navrátili život do starých zdí, které voní nejen historií, ale i touhou po radostné budoucnosti. Už teď se těšíme na další společné setkání se všemi, kteří si tohle milé místo oblíbili.

Oprava a modernizace lesní cesty Brudecká

Lesní správa Znojmo účelně vynakládá značné finanční prostředky na údržbu a modernizaci lesních cest. Jejich celková délka dosahuje 516 km. Jedním z jedenácti revírů, kde se opravy provádí, je revír Višňové, kde byla modernizována lesní cesta Brudecká.



Cesta se nachází severozápadně od obce Horní Dunajovice, okres Znojmo, katastrální území Mikulovice u Znojma a Křepice. Jedná se o páteřní cestu, na kterou navazují další účelové komunikace dané lokality.

Začátek opravy, která spočívala stržením krajnic, úpravou pláně a vyspravením výtluků a kolejí se zhutněním, proběhl u zavlažovací nádrže Horní Dunajovice. Cesta dále stoupá úvozem na

severozápad a končí po 1,715 km na hranici katastrálního území Mikulovice u Znojma. Odtud je provedena modernizace, kde byly strženy krajnice, vyprofilovaná zemní pláň do příčných sklonů, vysypání vyjetých kolejí, zhutnění a na závěr se zřídila vrstva štěrkodrtě o tloušťce 150 mm. Povrch je zakalen lomovou drtí. Tato činnost probíhala až na hranici pozemků v držbě LČR, s. p., v délce 1,200 km. Šířka cesty je proměnlivá, a to od 3,0 m do 3,20 m. Odvodnění úvozové části, kde podloží prosakuje voda, bylo provedeno kamenným trativodem vyústěným po svahu k vodní nádrži. Mimo úvoz potom zabraňují splavování povrchu svodnice použité v dostatečném počtu.

Komunikace vykazovala před opravou značné opotřebení způsobené nefungujícím odvodněním s následnou půdní erozí a nadměrným zatížením. Nutnost opravy také uspíšily přívalové deště, které v posledních letech přicházejí stále častěji. Architektonicky cesta dobře zapadá do kompozice s okolím, protože byl použit výhradně přírodní materiál, jako je kámen a štěrkodrt.

Z hlediska urbanistiky se zde podařilo spojit prvky účelnosti a hospodárnosti. Realizací tohoto projektu jsou splněny podmínky pro bezpečný provoz a nová cesta slouží jak lesní technice, tak turistům. V případě nutnosti je zvýšená přístupnost při zásahu požárních jednotek. V příštím roce je pro opravy plánovaná navazující lesní cesta - Pod hradiskem, která zpřístupní další část revíru Višňové.

Karel Řezáč, LS Znojmo

Pozvánka na výlet za zajímavými stromy na revíru Bučín

Revír Bučín se rozkládá v pahorkatinné oblasti předhoří Českomoravské vysočiny na jihozápad od Brna, v severní části Bobravské vrchoviny. Hlavní celek revíru tvoří celistvý lesní komplex a je charakterizován značnou vertikální členitostí, povrchovou proměnlivostí a také druhovou rozmanitostí.

I v současnosti se nalézají v tomto revíru lokality, kde můžeme objevovat mohutnost a majestátnost stromů, které zde rostou již několik generací.



Jednou z významných lokalit, nacházející se nad obcí Tetčice (444 m n. m.), je tzv. „Bučínská štětka“. Tento porost se rozkládá na ploše asi jednoho hektaru a jeho stáří je téměř 200 let. Vyskytují se zde všechna stadia charakterizující prales - stadium dorůstání, stadium vrcholné i stadium rozpadu.

Jeden z největších a nejmohutnějších stromů na Bučíně, který se nachází v údolí Tmavého žlebu, je buk lesní. Jeho stáří odhadujeme na 300 let a jeho hmotnost je asi 50 plm. Kromě krajinyotvorné funkce má tento buk velký význam jako zdroj reprodukčního materiálu (semen) - např. roku 2011 bylo posbíráno ze sítí 30 kg bukovic.

V údolí Brahovického potoka u spodního rybníka najdeme v bukové mlazině bukový výstavek, jehož stáří se odhaduje na 250 let. Do kmenu buku vyryl okolo roku 1900 místní adjunkt Vincenc Novotný obrázek Panenky Marie.

V poznámkách významného ornitologa a ředitele školy v Oslavanech pana Čapka se můžeme dočíst, že roku 1901 bylo nalezeno hnízdo jeřábka lesního právě nad tímto bukem s obrázkem Panenky Marie.

Nad radostickou železniční zastávkou poblíž lesní silničky se nacházejí zbytky po staré lípě (pařezové výmladky), u níž roku 1872 nechal zmíněný adjunkt vybudovat památník na počest Matky Boží. Tato stará lípa byla u středověké obchodní stezky. Většinou se tyto prastaré vzácné stromy vyskytují na křižovatkách lesních cest, příp. na hranicích katastrů u starých obchodních stezek (viz naučná stezka Bučín, tab. č. 2) nebo v místech, kde se přihodilo něco mimořádného.



Pod svážnicí Kukačka v údolí Horního potoka pod Červenou loukou se rozléhá lokalita se skupinou asi 20 modřínů, semenných stromů, jejichž výška přesahuje 35 m. Podle zachovalých pramenů (hlavní knihy lesního úřadu z roku 1844-1880) jde o modříny z naší provenience.

Veškeré tyto jednotlivé staré stromy, příp. skupiny stromů či části porostů, jsou součástí přírodního dědictví a záleží jen na nás, zda příští generace budou moci také obdivovat naši práci.

Ing. Jiří Stránský

revírník – Revír Bučín

1 foto: Bučín - Pařezové výmladky po staré lípě u staré obchodní stezky

2 foto: Bučín - Buk lesní v údolí Tmavého žlebu

Nárůst přirozené obnovy na revírech LS Znojmo

Znojemsko je známé především jako kraj vína, meruněk a okurek. Jedná se o dlouho osídlenou a zemědělsky intenzivně využívanou oblast. Důsledkem je mimo jiné i nízká lesnatost a zachování lesa převážně jen v podmínkách méně vhodných pro zemědělskou prvovýrobu, to znamená tam, kde přílišný sklon terénu, jeho orografie nebo nízká bonita podloží zabránila využití pozemků jako orné půdy. O to cennější je každý kousek lesního porostu s příznivým vlivem na ráz a klima krajiny. O velkou část těchto lesů se starají i LČR, s. p., Lesní správa Znojmo.



Jedním ze stěžejních cílů hospodaření je iniciace a zvýšení podílu přirozené obnovy lesa, kdy je pro založení nového lesního porostu na obnovované ploše maximálně využita schopnost stromů rozmnožovat se opadem vlastními semeny. Jako dobrý příklad naplnění těchto proklamovaných zásad lze uvést úspěšné obnovy dubu na revíru Višňové. Revír se nachází na severu LS Znojmo a rozkládá se ve dvou

přírodních lesních oblastech - Předhoří Českomoravské vrchoviny a oblast Jihomoravské úvaly.

Zejména na kyselých a sušších lesních typech se nám daří významně zvyšovat podíl přirozené obnovy, především dubu. Tento přírodě blízký způsob hospodaření je velice závislý na působení vnějších přírodních podmínek. V první řadě na semenném roku dubu, který přichází nepravidelně, (dle odborné literatury v intervalu 3 - 6 let). Limitujícím faktorem jsou také vodní srážky a jejich rozložení v průběhu roku. Jarní a zejména letní přísušky způsobují uschnutí dubových semenáčků, které ještě dostatečně neprokořenily do hloubky podloží. Naopak mnoho srážek má zase za následek příliš intenzivní růst buřene a následně třeba i zalehnutí malých dubových nárostů. Tyto neovlivnitelné podmínky předurčují zvýšenou pozornost a především také opatrnost při provádění obnovních prací. Duby vyžadují delší obnovní dobu, jsou náročnější na cit a odbornost lesního hospodáře. Vše je ale bohatě vynahrazeno úsporou finančních nákladů, a to až v řádu statisíců na 1 ha obnovené - zajištěné plochy, vztaženo k nákladům na zajištění 1 ha lesního porostu při umělé výsadbě. Dalším nezanedbatelným pozitivem je obnova autochtonních populací lesních dřevin na jejich často původním historickém stanovišti.

Pro přirozenou obnovu dubu je možné použít více způsobů, které je třeba přizpůsobit místním podmínkám. Určité zásady však musíme respektovat. Na chudších a sušších stanovištích jsou úspěšnější postupy využívající obnovu vedle mateřského porostu, na vlhčích a bohatších stanovištích se zase daří více, alespoň v počátečních fázích, pod clonou mateřského lesa. Zatímco v předchozích decenních byl podíl přirozené obnovy na celkové obnově v řádu jednotlivých procent, v současnosti na revíru Višňové překračuje za posledních 7 let decennia 45 % z celkové plochy první obnovy lesa.

LČR podpořil populace vzácných obojživelníků v lužních lesích střední Moravy

Na Lesní správě Prostějov byla 22. listopadu 2012 dokončena rekonstrukce vodní nádrže s místním názvem Stařina, v katastrálním území Záříčí, na pomezí Olomouckého a Zlínského kraje. Neprůtočná vodní nádrž napájená vodou z toku Malá Bečva, je součástí Evropsky významné lokality Morava - Chropýňský luh. Mimo jiné se tu hojně vyskytují obojživelníci, včetně silně ohrožených druhů - čolka obecného (*Triturus vulgaris*) a skokana štíhlého (*Rana dalmatina*). Realizací projektu se podařilo podpořit biotop nejen těchto vzácných druhů, ale vytvořit vhodné podmínky pro ostatní četné organismy vázané na mokřadní a vodní prostředí.



Nádrž byla mnoho let bez údržby. Byla zanesena sedimenty a nebyla vybavena zařízením umožňujícím manipulaci s hladinou. V jarním období přetékala voda do okolí, během léta vysychala na ¼ objemu. Vysychání lokality a přítomnost ryb požírajících vývojová stadia obojživelníků byly faktory, které ohrožovaly místní vzácné druhy.

Projekt na odtěžení sedimentu, rekonstrukci nápusťního objektu, stavbu koryta odtoku s výpustním objektem, vybudování vodních tůní a hrázkami oddělených mokřadů byl zpracován již v roce 2008. Administrace spojená s povolením takovéto stavby v chráněném území byla velmi náročná, provedeno bylo velké množství průzkumů a mimo jiné i analýza sedimentu ze dna nádrže.

Realizace byla zahájena až v roce 2011. Stavební práce probíhaly pouze v podzimním a zimním období, aby tak nedošlo k narušení procesu rozmnožování obojživelníků. Během stavby se omezení negativního vlivu na populace vodních organismů řešilo také formou záchranného transferu do okolních vodních nádrží. Průběh realizace tohoto díla kontroloval pracovník ochrany přírody, pověřeným stálým biologickým dozorem.

V nátokové části rybníčku vznikly dva izolované mokřady, oddělené zemní hrázkou o šíři 1 m. Další mokřad vznikl v protilehlé litorální zóně. Plocha všech mokřadů je 1 815 m², hloubka mokřadů mimo tůně 0,1 - 0,5 m. V rámci obou mokřadů vzniklo osm tůní s hloubkou dna od 1,5 m do 0,5 m. Plocha tůní v rámci izolovaného mokřadu je 990 m², plocha tůní v rámci litorálu 310 m². Vodní nádrž má plochu 11 510 m², objem zadržené vody 7 500 m³. V rámci výchovného lesnického zásahu zpracovaného do lesního hospodářského plánu na období 2009-2018 došlo k prosvětlení okolí nádrží odtěžením topolů.

Realizace tohoto opatření na podporu biodiverzity byla poměrně finančně a technicky náročná, celkové náklady na stavbu dosáhly 1 846 tis. Kč.

Celá akce, včetně projekčních a průzkumných prací, byla hrazena výhradně ze zdrojů Lesů ČR. V rámci projektu Lesů ČR na zajištění veřejného zájmu v lesích - **PROGRAM 2020** bude

následovat instalace naučné tabule s informacemi o běžných i vzácných obyvatelích tohoto krásného místa.

Výstava „Lesy dětem“

Lesy České republiky, s. p., Krajské ředitelství Brno ve spolupráci s Knihovnou Jiřího Mahena v Brně a panem Zdeňkem Bukáčkem, držitelem ocenění „nositel tradice“ - soustružené hračky Bukáček, dne 6. 11. 2012 slavnostně zahájily výstavu „Lesy dětem“. Akce probíhala v prostorách Knihovny Jiřího Mahena v Brně do 1. 12. 2012.



Slavnostní zahájení výstavy proběhlo v atriu Knihovny za doprovodu loveckých signálů a fanfár trubačského souboru a tanečního vystoupení žáků ze ZUŠ Kvapila. Součástí zahájení byla také přednáška o včelařství včetně ukázky živých včel a ochutnávky různých druhů medu. Ředitelka Knihovny Jiřího Mahena v Brně Ing. Libuše Nivnická a ředitel Krajského ředitelství v Brně Ing. Vladimír Jandásek ve

svých projevech připomněli důležitost zlepšování vztahu člověka k přírodě, zájmu veřejnosti o les, hospodaření v něm. Dále zdůraznili, že hlavním cílem výstavy je přispění k pozitivnímu vnímání veřejnosti našeho podniku a pochopení činností, které ve státních lesích zajišťuje.

V prostorách knihovny byly pro návštěvníky instalovány naučné tabule o státním podniku LČR, ukázky přírodnin, ukázka včelařství a výstava dřevěných folklórních hraček.

Pro děti z 24 pozvaných tříd místních základních škol bylo na každý pátek připraveno zábavné dopoledne spojené s lesní pedagogikou. Ve vestibulu knihovny probíhaly naučné přednášky o včelařství, myslivosti a dravcích. V klubovně si pak mohly děti vyzkoušet různé lesní disciplíny nebo hrací a výtvarný lesní koutek. V poslední den výstavy proběhla výtvarná akce s panem Zdeňkem Bukáčkem – malování dřevěných folklórních figurek.